

квы-тѣ на всякъ день и заранѣ и вечерѣ“ (автоб. писмо). Следъ това три години и половина изучава абаджийския занаятъ. Въ 1826 г. дожда за учителъ въ Самоковъ Неофитъ Рилски и Захарий е единъ отъ първитѣ му ученици. Изучава при него три години грѣцки и славянски, бидейки сжщевременно подучителъ на малкитѣ ученици. За тоя периодъ отъ живота му се споменува въ едно отъ писмата на Фотиновата сестра Аполинария презъ 1828 г.: „Могу жалиме за книгата, учимъ гречески вкѣтоико пети гласъ; Захария Икономовъ стана мукаетъ, та праща Чавдаровото, та ме учи, една ми даді матима — кога легнатъ сестри да спатъ, азъ тогая чета, че нѣмамъ кудретъ“ (Ив. Д. Шишмановъ, Константинъ Г. Фотиновъ, неговиятъ животъ и неговата дейность. СбНУ, кн. XI, с. 603). Въ 1829 г., поради смъртъта на баща си, Захарий е принуденъ да остави училището и подучителството и става за 4 години дюкянджия — „до кога-то сир. испоядохме съ брата ми осталь-тѣ отъ баща ни пары“ (автоб. писмо).

Въ 1833 г. пловдивскитѣ чорбаджия Вълко Чалковъ, по препорѣка на отца Неофита, както отбелязва В. Е. Априловъ (Денница ново-болгарскаго образованія. Одесса 1841, с. 51) поканва Захария за учителъ въ Копривщица. Тамъ Круша престоява две години съ заплата 2300 гр. Следъ това поискалъ увеличѣние, но не му дали, та се връща въ Самоковъ. Следъ осемъ месеци чорбаджи Вълко отново го повиква и презъ януарий 1836 г. го праща въ Габрово, за да изучи при отца Неофита алилодидактичната метода. Тамъ Захарий остава до срѣдата на юлий с. г. Презъ септемврий 1836 г. е отново учителъ въ Копривщица. По пѣтя се отбива и въ Карлово, кждето се срѣща съ Райно Поповичъ (ср. писмата му до Неофита, СбНУ, кн. IV, с. 629—630, 633). Сега за първи пѣтъ въ Копривщица Захарий въвежда новата взаимноучителна метода. Й. Груевъ пише: „Презъ есенъта (1836 г.) въ село дойде новъ учителъ Захари Економовъ Круша. Той въ една стая въ общото училище, дето даскалуваше и учеше х. Геро Добревъ по наустница, почна да учи по новата взаимна метода“ (Моитѣ спомени. Притурка къмъ сп. Училищенъ прегледъ, г. XI, 1906, с. 2). За работата си Захарий съобщава на о. Неофита въ писмо отъ 16. IX. 1836: „школата ни още не е покрѣена, а нѣе се блѣскаме съ 20—30 дѣца на едно отдѣлено мѣсто и полека-полека приготвуваме потребная. Ако е възможно, испроводете ми и 1 таблицедержатель за юрнекъ, защото майсторете не могатъ да разумѣятъ“ (СбНУ, кн. IV, с. 633). Новата училищна сграда била свѣршена и при освещаването ѝ Круша произнесълъ слово, въ което загатва и за новата взаимноучителна метода: „Сичкитѣ художества (занаяти) на тоя свѣтъ иматъ си леснотата, защото са измыслили чловѣцитѣ съ леснота да ги работятъ, да се не мѣчатъ. И да учи нѣкой книги, и то е едно художество оумно, което се не работи съ рѣцете, но съ оумжтъ, и защото е то най-честно и най-потребно всякому чловѣку, требува ли само оно да се учи съ мученіе; не треба ли то да се учи съ най-голема леснота?“ (Хр. Семерджиевъ, цит. съчинение, с. 190). Презъ 1838 г. въ Копривщица дожда да учителствува Н. Рилски. Стичатъ се много ученици отъ Панагюрище, Карлово, Самоковъ и др. градове, за да усвоятъ новата метода. На 2. IX с. г. той дава на Круша твърде